

Träff kring andelsjordbruk

Ekocentrum 20 november 2013

*Arrangörer: Grön Produktion på Mistra Urban Futures,
Länsstyrelsen Västra Götalandsregionen, Studieförbundet*

Onsdagskvällen den 20 november höll Grön Produktion på Mistra Urban Futures, Länsstyrelsen och Studieförbundet en träff på Ekocentrum för att diskutera andelsjordbruk. Denna träff är ett första led i en process som sträcker sig över hösten 2013 och 2014, där vi vill koppla konsumenter till producenter för att testa olika modeller av andelsjordbruk. Parallellt med detta kommer vi leta upp och anordna informationsträffar för intresserade producenter runtomkring Göteborg. Ett trettital personer deltog, varav två stycken matproducenter.

SAMMANFATTNING AV KVÄLLENS DISKUSSIONER

Presentationer av producenter

Åke Wikström från Hållbar Hälsa i Svenshögen och Stig Samuelsson från Sammels Gård i Landvetter, de två deltagande producenterna berättade om sig själva och deras produktion och verksamheter idag.

Samtal om möjligheter och hinder

Kvällen avslutades med en workshop/open space för att diskutera möjligheter, hinder samt förslag på nästa steg kring andelsjordbruk. Nedan presenteras en sammanfattning av resultatet.

Möjligheter:

De möjligheter som de deltagande såg kan delas upp i tre övergripande kategorier:

Arbeta på gården

Många såg en fördel i att cirka en gång i månaden kunna åka ut till gården de köper sina grönsaker ifrån och arbeta med odling och skörd. Detta, menar många, ger både kunskap om odling samt chansen till delaktighet i ett trevligt sammanhang. Andelsägarna får även en plattform för kontakt med jorden och naturen trots att de inte har möjlighet att äga en kolonilott. Att arbeta på gården bedömdes många vara en fin familjeaktivitet, god rekreation och en möjlighet för skolklasser att lära sig mer om hur maten odlas. Detta skapar en ökad medvetenhet om matproduktion och konsumtion samt möjligtvis även sociala värden såsom integration och gemenskap. En möjlighet bedömdes även vara att skapa kooperativ konsumenter emellan för att sköta distribution av maten.

Främjar lokal produktion

Den andra kategorin av möjligheter som återkommer bland de deltagandes anteckningar är att andelsjordbruk främjar lokala producenter samt underlättar för nya grönsaksodlare att etablera sig. Då denna möjlighet erbjuds tas kunskap och initiativ tillvara och nya former av sysselsättning kan skapas. Dessutom ges bonden möjligheten att bättre kunna planera produktion och distribution.

Ökad insyn

Många påpekade även fördelen med ökad insyn och transparens i matproduktionen. Genom att kunna besöka gården som producerar maten man äter och kunna skapa en närmare relation till producenten känner man ett större ansvar för sin konsumtion samt en "känsla" för vad man äter. Många bedömde även att detta skulle höja matens kvalitet

Hinder:

Det mest återkommande hindret rörde svårigheter att ta sig till gården för att arbeta, både på grund av långa avstånd och på grund av tidsbrist. Trots att viljan finns lever man ett stressigt liv och kan lätt bli för bekväm för att åka ut på landet på sin lediga tid. Dessutom såg flera ett hinder i att man inte alltid vet vad man får i sin korg varje månad. Kanske får man grönsaker man inte vill ha eller som man inte vet hur man ska tillaga. Detta särskilt då innehållet varierar efter säsong. Många oroade sig även för att kostnaderna skulle bli mycket höga. Producenterna pekade på att viljan att betala för närproducerat inte finns ute i samhället, även logistiken kring distribution och upphämtning sågs som ett hinder.

Nästa steg:

De medverkande konsumenterna ville ha mer information såsom fler konsumentträffar, mötesplatser för nätverkande där likasinnade kan mötas och en lista på möjligheter och på producenter som säljer de olika råvarorna. Vissa var även intresserade av att starta upp ett konsumentdrivet andelsjordbruk och ville ha plattformar för detta. Även inköpskollektiv diskuterades i grupperna, något som kan liknas vid ett kooperativ konsumenter emellan.

Producenterna menade att nästa steg skulle kunna vara att skaffa ett eget varumärke eller en egen grossist. Men först måste en effektiv struktur finnas för att modellen ska kunna fungera. Även kurser i förädling nämndes av producenterna. Andra idéer som dök upp var att det kan finnas möjlighet för kommunalt stöd i verksamheten, att organisationen Vägen Ut! skulle kunna involveras på något vis och att ett nätverk för transport mellan olika gårdar skulle kunna upprättas. Att det skulle finnas någon form av lokal i stan för som kan drivas i form av ett kooperativ kom även det upp. Som bondens marknad fast inomhus. För förvaring av grönsaker skulle jordkällare kunna inrättas i hyreshus.

Sammanställning resultat av frågeformulär

Vilka produkter är du mest intresserad av?

Grönsaker (mest återkommande), rotfrukter, frukt, bär, ägg, ekologiskt kött, honung, hampa, lintyg, ullgarn, örtekryddor.

Hur mycket arbete och vilken typ av arbete kan du tänka dig att lägga ner i samarbetet med en producent?

Varierar mycket från person till person, allt ifrån flera gånger i månaden till ett par dagar per säsong. Många är nyfikna och vill lära sig mer om bland annat ekologisk odling och permakultur. Andra kan tänka sig att hjälpa till även med försäljning och distribution. Vissa säger att det beror på hur långt bort gården ligger och vilka kommunikationsmöjligheter som finns.

Har du tankar kring hur arbetet kan organiseras; arbetsdagar, utlämningsställen, betalningar?

Många föreslog att arbetsdagar skulle delas upp efter möjlighet och förmåga, att det ska finnas fasta utlämningsplatser i stan såsom bondens marknad eller en centralt belägen ekologisk affär. Förslag fanns även på att kunna dela upp sin betalning istället för att betala en klumpsumma, det blir då lättare för personer med dålig ekonomi att delta. Vikten av god kommunikation och social kontakt belystes även.

Vad är viktigast för dig?

- Ekologiskt: 14
- Närproducerat: 10
- Kvalitet/smak: 9
- Insyn och kunskap om produktionen: 8
- Delaktighet: 5

Övrigt: Mötesplatser, samarbeten, hälsa, motverka fröregistrering, pedagogiskt arbete, lärande, lustaspekten, socialt mervärde, kreativitet, stödja ekologiska producenter i närområdet, hållbarhet

Vad kan du tänka dig att betala?

Många tycker att det är svårt att säga. De flesta är dock beredda att betala mer än i en konventionell affär. Svaren varierar mellan 4000-6000 per år, 800-1000 kronor i månaden eller 200-250 kronor per leverans. En person menar att betalningsviljan beror på hur många arbetstimmar konsumenten måste lägga på odlingen.

Andra tankar kring andelsjordbruk och eventuella samarbeten?

Viktigt med transparens i samarbetet och att ansvaret samt risken fördelas jämt mellan konsumenten och producenten. Det är även viktigt med effektiv logistik, möjligtvis skulle man kunna erbjuda hemtransporter mot en extra kostnad. Detta för att underlätta för exempelvis pensionärer. En konsument är intresserad av att köpa in råvaror till en näringsverksamhet och skulle vilja använda närproducerat i marknadsföringssyfte samt

för att kunna erbjuda bättre råvaror till sina konsumenter. En annan konsument föreslår samarbete med krogar och liknande verksamheter. Ytterligare en tanke var att upprätta matkooperativ eller andelsmarknader i stan. Man skulle även kunna arbeta i mindre grupper/celler där alla känner varandra, på en gård kan det finnas flera sådana grupper som samverkar.

Den som är intresserad av fortlöpande information om andelsjordbruk kan kontakta:

Sara Danielsson, Grön Produktion: sara@designstories.se

Lina Wejdmark, Länsstyrelsen: lina.wejdmark@lansstyrelsen.se

